

TALE

kurikulum

TALE KURIKULUM

Autori:

Amy Barton

Nikolina Kusturić

Gabriela Nieves

Sandrina Elisabeth Sandell

Nikica Torbica

Ilustracija: Dražen Jerabek

Izdavač: Løvetannakademiet; DKolektiv – organizacija za društveni razvoj

Izdano 2024. godine

Ovaj dokument izrađen je kao dio projekta TALE: Alati za aktivno slušanje i osnaživanje, financiran uz potporu Europske komisije. Ova publikacija odražava samo stajališta autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

Erasmus+

Erasmus+
ungdom

Sadržaj

1. Uvodno o TALE-u	4
2. Projektni tim	5
3. TALE rezultati istraživanja	6
4. Kako aktivno slušanje i dijeljenje priča osnažuju ranjive mlade	23
5. TALE Kurikulum	26
6. Stvaranje inkluzivne zajednice	39

Uvodno o TALE-u

TALE je Erasmus+ projekt koji u suradnji provode organizacije Løvetannakademiet (nositelj) iz Norveške i DKolektiv iz Hrvatske.

Vremenski okvir projekta: 01.10.2023.–31.05.2025

Projekt TALE osmišljen je kako bi promijenio način na koji podržavamo i percipiramo mlade u ranjivim životnim situacijama. Srž naše misije je snaga priča: priča koje razbijaju stereotipe, njeguju otpornost i grade mostove između zajednica. U potrazi smo za preobrazbom ranjivosti u snagu, pretvarajući mlade pojedince u pripovjedače priča i uzore koji mogu potaknuti promjenu i razumijevanje kod drugih. Našim istraživanjem te kroz prikupljanje i dijeljenje priča mladih, namjeravamo promijeniti percepciju ranjivosti, nudeći nove perspektive i razumijevanje toga pojma. Naš projekt ne samo da obrazuje mlade 'pripovjedače', već također stvara digitalnu platformu na kojoj njihovi glasovi mogu odjeknuti u široj zajednici, osnažujući njih i mlade volontere za rad na potrebnim promjenama.

Ciljevi projekta

1. Istražiti perspektive ranjivosti u partnerskim zemljama projekta.
2. Podići svijest o različitosti ranjivosti kod mladih.
3. Osnažiti ranjive mlade da progovore i podijele svoje priče.
4. Educirati mlade volontere u njihovom radu s ranjivim mladima i kako ih osnažiti kroz pripovijedanje priča.

Duboko razumijevanje

Istražujemo kako zajednice gledaju na ranjivost i što mladim ljudima doista treba da bi napredovali.

Mijenjanje perspektiva

Recite zbogom stigmi! Svi mi slavimo snagu u našim pričama i snagu otpornosti.

Osnažujući glasovi

Kroz obuku, stvaramo ekipu superheroja koji dijele priče i spremni su promijeniti svijet, jednom po jednom pričom.

Projektni tim

Løvetannakademiet je norveška organizacija koju su 2016. godine pokrenule dvije osobe koje su izašle iz sustava skrbi. Njihov cilj bio je riješiti nedostatak podrške s kojim se mnogi mladi s iskustvom korištenja sustava skrbi suočavaju pri prijelazu u odraslu dob.

Od tada, organizacija je proširila svoju ciljnu skupinu i ima misiju kultiviranja otpornosti kod mladih, njegujući njihovo samopouzdanje, hrabrost i vjeru u budućnost.

Link: <https://www.lovetannakademiet.no>

DKolektiv – organizacija za društveni razvoj, je hrvatska organizacija civilnog društva, osnovana 2006. godine kako bi podržala otvoreno demokratsko društvo temeljeno na aktivizmu, solidarnosti, koheziji i međusobnom povjerenju. Vizija organizacije je živjeti u društvu u kojem ljudi žive dostojanstveno; poštuju se ljudska prava, a građani su aktivno uključeni u donošenje odluka.

DKolektiv nastoji biti inovativan i posvećen je: razvoju demokratske kulture; aktivnom građanstvu; razvoju volonterstva; snažnom i progresivnom civilnom društvu; uključivom društvu i boljem položaju skupina u nepovoljnom položaju.

Link: <https://www.dkolektiv.hr/public/hr>

TALE Rezultati Istraživanja Percepcije Ranjivosti

1. Uvod i metodologija:

Ovo istraživanje imalo je za cilj analizirati trenutne prakse, potrebe za podrškom organizacija i stručnjaka koji rade s ranjivim mladima. Željeli smo bolje razumjeti kako se ranjivost percipira među mladima te razumjeti i pozabaviti se potrebama ranjivih skupina u partnerskim zemljama, s fokusom na osnaživanje mladih i promjenu percepcije zajednice.

Prikupljanje podataka obavljeno je kroz individualne intervjuve, što je omogućilo sudionicima da podijele svoja iskustva u povjerljivom okruženju. Intervjuirali smo 5 predstavnika organizacija koje rade s ranjivim skupinama mladih u svakoj zemlji partneru i 10 mladih pojedinaca koji su predstavnici ranjivih skupina u svakoj zemlji.

Podaci iz intervjuva analizirani su tematskom analizom. To uključuje kodiranje transkripcija i identificiranje zajedničkih tema povezanih s osnaživanjem ranjivih mladih i percepcijom njihove ranjivosti. Zatim smo sintetizirali nalaze kako bismo identificirali učinkovite modele za dijeljenje osobnih priča ranjivih mladih. Osim toga, odabrali smo segmente iskustava koje će biti predstavljene unutar TALE kurikuluma i platforme.

Željeli bismo zahvaliti svim mladim ljudima i osobama koje rade s mladima koji su s nama podijelili svoje perspektive i priče.

Zaključci:

2. Percepcija ranjivosti

Ovaj prvi odjeljak istražuje kako sudionici razumiju aktualne probleme s kojima se mladi suočavaju i kako percipiraju koncept ranjivih mladih osoba.

2.1. Trenutni izazovi s kojima se susreću ranjivi mladi

Kada su upitani da razgovaraju o izazovima s kojima se ranjivi mladi ljudi suočavaju, odgovori stručnjaka u radu s mladima bili su vrlo različiti, obuhvaćajući različita područja stručnosti predstavljena u studiji, što je uključivalo odraze poteškoća za LGBTQ+, NEET, Rome, izbjeglice i mlade iz različitih etničkih manjina.

Osim uvida u prepreke i izazove s kojima se mladi susreću, odgovori sudionika otkrili su i stručnjaci za rad s mladima shvaćaju i sami konstruiraju koncept ranjivosti.

Neke ključne teme koje su se pojavile u raspravama o društvenom kontekstu i izazovima za mlade:

Stručnjaci u radu s mladima:

- Diskriminacija, uključujući iskustva nevidljivosti i nasilja
- Poteškoće specifične za mlade etničke manjine – kulturne razlike, učenje jezika, različit tretman i rasizam
- Obiteljske borbe – uključujući teme kao što su obveze skrbi, nedostatak roditeljske podrške, financijski problemi
- Mentalno zdravlje i samopouzdanje – ovo uključuje razgovore o traumi i poteškoćama s pojedincima koji preuzimaju ulogu žrtve
- Problemi s traženjem posla – pristup poslovima bez radnog iskustva, poteškoće u napredovanju u obrazovnim sredinama i poznavanje radničkih prava
- Svladavanje strukturalnih nejednakosti – državni procesi, obrazovanje, zdravstvena skrb, poteškoće s nepravednim birokratskim procesima
- Mladi su raznolika skupina u društvu u nepovoljnom položaju
- Visoka očekivanja

"Također bih rekao ranjivost je u kontekstu kako ih je sustav učinio ranjivima. Nisu ti ljudi koji su došli ovamo ranjiviji ako ostavimo ovu traumu po strani, ali nekako ih je sustav učinio takvima da su tretirani... nejednako, samim tim marginalizirani... sustav ih je napravio takvima, društvo ih je nekako udaljilo od mladih ljudi s izbjegličkom prošlošću, pa ih je na taj način nekako učinilo ranjivima"

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

"Mlade LGBT osobe su primarno izložene prilično visokom postotku nasilja i diskriminacije... 4% mladih je otvoreno o tome tko su u našim školama, što nam zapravo govori koliko se zapravo osjećaju nesigurno i nemaju potrebnu podršku, a to je takav segment osjećaja nesigurnosti zbog vlastitog identiteta koji je jako izražen"

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

"Mislim da treba raditi na nekoj dodatnoj edukaciji kako bismo shvatili da mladi nisu jedna homogena skupina, ali kada radimo s mladima trebamo imati na umu da imaju različite identitete, da trebamo stvoriti siguran prostor"

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

TALE Osvrti:

- Smatra se da ranjivost različito utječe na mlade ovisno o njihovom položaju u društvu. Na primjer, za LGBTQ+ mlade, rasprave su se najviše usredotočile na poteškoće unutar obitelji i društvenih okruženja kao što su škole, dok je viđeno da se mladi koji su izbjeglice i etničke manjine suočavaju s financijskim poteškoćama, kao i problemima s birokratskim sustavima i strukturnom diskriminacijom.
- Unutar intervjua s Hrvatskom bio je veliki fokus na problemima unutar obrazovnog sustava zemlje i uočenom nedostatku potpore određenim mladim ljudima ili obrazovanju koje bi moglo stvoriti kulturno inkluzivnije društvo.
- Izazovi su uočeni na makro i mikrorazini, pri čemu su neki stručnjaci više ukazivali na strukturna ili sistemska pitanja, dok su se drugi usredotočili na potrebu za promjenama stava unutar obitelji ili samih mladih ljudi.
- Stoga se raspravljalo o ograničenjima i prednostima vrsta praksi rada s mladima koje organizacije koriste. Kad bi problemi postojali na razini zajednice, strukturalnoj ili pravnoj razini, rad koji je usmjeren na potporu pojedinim mladim ljudima uvijek bi se borio s istim problemima.
- Stoga se raspravljalo o ograničenjima i prednostima vrsta praksi rada s mladima koje organizacije koriste. Kad bi problemi postojali na razini zajednice, strukturalnoj ili pravnoj razini, rad koji je usmjeren na potporu pojedinim mladim ljudima uvijek bi se borio s istim problemima.

Kako bi razumjeli kako mladi razumiju vlastita iskustva i iskustva drugih marginaliziranih mladih, mladi su zamoljeni da definiraju ranjivost.

Uključene su neke ključne teme:

- Netolerancija: diskriminacija, nasilje, stereotipi, predrasude
- Društvene simpatije: viđeno je da neke marginalizirane skupine izazivaju simpatije zajednica
- Zlostavljanje: ovo uključuje osobna iskustva nekoliko sudionika dok su bili u školi
- Spominjali su se ultrakonzervativizam i religija
- Nedostatak prava i diskriminirajući sustavi
- Izolacija, odricanje – neki su sudionici govorili o svojim osobnim borbama s osjećajem da ne pripadaju zajednici ili naciji
- Pretjerana usredotočenost na etikete identiteta i ne doživljavanje mladih kao višestrukih

"Njih ne zanima moj studij, nego ih (samo) zanima moj život jer živim u romskom naselju."

- Mlada osoba, Hrvatska

"...ponekad morate biti u toj situaciji da biste stvarno razumjeli cijelu sliku. Oni koji bi trebali pomoći nemaju uvijek razumijevanja ili imaju empatiju i iskustvo, kao oni koji su i sami bili u takvoj situaciji."

- Mlada osoba, Norveška

"... ono što sam doživio bilo je stvarno više verbalnog nasilja. Možda ne toliko izravno upućeno meni, već kolektivno mom manjinskom identitetu."

- Mlada osoba, Hrvatska

"Ponekad sam se bojao, kako na neki način, ljudi to shvaćaju, ako ste malo otvoreni, o tome kakva je situacija u vašem životu. Kao da sam se ponekad malo bojao razgovarati o tome jer se pomalo bojim što oni stvarno misle, ili da osuđuju ili nešto slično."

- Mlada osoba, Norveška

TALE Osvrti:

Za razliku od onih koji rade s mladima, neki od mladih ljudi teško su razgovarali o širim društvenim kontekstima percepcije ranjivosti. Većina je govorila o svojim malim, osobnim, proživljenim iskustvima, bilo unutar prijateljskih krugova ili školskih konteksta. Međutim, neki su mladi ljudi raspravljali o potrebi za obrazovanjem o kritičkom razmišljanju i sigurnijim javnim prostorima te raspravljali o problemima na nacionalnoj i lokalnoj razini.

2.2. Prijedlozi za poboljšanje percepcije društva:

Mladi su upitani o njihovim rješenjima za društvenu percepciju ranjivih mladih.

Neki ključni prijedlozi:

- Dijeljenje priča i potreba za različitim perspektivama
- Inkluzivna nastava u formalnom obrazovanju
- Neformalno obrazovanje/aktivnosti
- Promjene u državnoj politici / reforma obrazovanja – neki su govorili o potrebi da mladi budu dio razgovora i uključeni u donošenje političkih odluka
- Potreba da svi razviju bolje vještine kritičkog razmišljanja i medijske pismenosti
- Sigurniji javni prostori
- Spriječiti senzacionalizaciju tema u vijestima
- Oglašavanje događanja za mlade putem više službenih kanala
- Podučavanje više empatije i razumijevanja stvarnosti drugih ljudi

“Vjerujem da je važno ne stavljati toliki naglasak na teorijske okvire za poboljšanje položaja koliko na praktične korake uključivanja mladih izvan svojih krugova.”

- Mlada osoba, Hrvatska

“Najbolji način da me upoznaš: Ljudi bi trebali više slušati prije nego što ti počnu govoriti što bi trebao učiniti. Da te zapravo vide kao osobu, a ne samo da misle da zato što si ovdje, ovo i to su poteškoće i ti si takav i takav. Ali da mogu definirati u čemu je problem.”

- Mlada osoba, Norveška

“...pojačati aktivnosti unutar grada, unutar nevladinih organizacija... jer čak i kada postoje neke aktivnosti koje su posebno usmjerene na mlade (oni)... ne dobivaju te informacije.”

- Mlada osoba, Hrvatska

TALE Osvrti:

- U hrvatskom kontekstu većina odgovora mladih kada su upitani za rješenja za percepciju ranjivosti bila je usmjerena na promjenu narativa na neki način. Bilo da je to bilo kroz dijeljenje osobnih priča, promjenu medijskog predstavljanja manjinskih skupina ili promjenu perspektive drugih kroz uključivo obrazovanje o kritičkom razmišljanju. Ovo potencijalno pokazuje slaganje s premisom da je projekt usmjeren na dijeljenje priča kao alat za promjenu narativa o ranjivosti.
- U norveškom kontekstu, većina mladih ljudi govorila je o potrebi stvaranja prostora u kojem različiti ljudi mogu podijeliti svoje priče, a ne biti osuđivani. Empatija jednih prema drugima bila je ključna riječ.

2.3. Razlike i sličnosti između dvije zemlje

Došlo je do velikog preklapanja prepreka i izazova o kojima se raspravljalo u hrvatskom i norveškom kontekstu, na primjer učenje jezika, uključenost roditelja i poteškoće pri pronalaženju posla. Međutim, bilo je mnogo primjera problema vezanih uz pojedinu zemlju. Neki su sudionici u norveškom kontekstu smatrali ranjivost uobičajenim, ali nejasnim konceptom i bilo je nekih rasprava o načinima na koje pozornost na problem ne stvara uvijek relevantne i korisne radnje za njegovo rješavanje.

"Obrazovanje i podizanje svijesti mogu mnogo doprinijeti. Možda bi mogli pomoći događaji u zajednici, školski programi ili priče lokalnih medija koji ističu različita iskustva i uspjehe mladih ljudi. Važno je da nas ljudi vide kao pojedince s potencijalom, a ne samo kao naše okolnosti ili izazove. Radionice ili sastanci na kojima ljudi dijele svoje priče u poticajnom okruženju također bi mogli pomoći svima da se bolje razumiju. Ovakve vrste nastojanja mogle bi izgraditi empatiju i učiniti našu zajednicu inkluzivnijom i s podržavajućim ljudima poput mene. Hehe, zvuči čudno, ali ja tako mislim.."

Mlada osoba, Norveška

TALE Osvrti:

- U hrvatskim intervjuima bilo je manje rasprave o temama s pojmom ranjivosti s više izravne brige o proživljenim iskustvima diskriminacije i nepovoljnom položaju pojedinih mladih. Za nekoliko radnika koji rade s mladima u Norveškoj, ranjivost je bila sinonim za određene skupine, posebice etničke manjine. To može biti zbog područja rada u koja su pojedini sudionici bili uključeni, ali također može biti povezano s rasnom podjelom koncepta ranjivosti koja može stvoriti pretpostavke temeljene na etničkom podrijetlu.

3. Trenutna praksa

Kako bismo bolje razumjeli kako izgleda uspješan rad s mladima za osnaživanje i koji su resursi potrebni za njegovu podršku, razgovarali smo sa sudionicima o njihovim iskustvima s prethodnim i trenutnim projektima za mlade.

3.1. Primjeri trenutne prakse:

Stručnjaci u radu s mladima zamoljeni su da objasne svoj rad i prakse za koje smatraju da su najkorisnije. Mladi su također zamoljeni da govore o aktivnostima ili projektima u koje su bili uključeni, gdje je fokus bio na osnaživanju i što su dobili uključivanjem.

Radnici s mladima dali su primjere svojih trenutnih praksi uključujući uspješne priče Potpora kroz obrazovanje, osposobljavanje i zapošljavanje

- Mentorstvo, rad na samozastupanju i vođenje mladih
- Podrška mentalnom zdravlju
- Suradnja s drugim organizacijama
- Stvaranje sigurnih prostora i aktivnosti Integracija (podrška u razumijevanju pravila i zakona)
- Edukacija osoblja

"Razmišljanje o dizajnu. Stvaranje okvira za mlade ljude u kojima mogu razviti vlastite strategije za rješavanje svojih problema stvara vlasništvo i motivaciju."

- Stručnjak u radu s mladima, Norveška

"...radimo na suradnji jer niti jedan učitelj ne može znati sve i jedna udruga civilnog društva ne može uvijek imati sve resurse i izvore. Ali onda mislim da je važna međusektorska suradnja kako bi se što bolje doprlo do ranjivosti mladih."

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

Osobe koje volontiraju svoje vrijeme: Jedno od naših najvažnijih resursa su osobe koje volontiraju svoje vrijeme. Provođenje vremena s tim osobama stvara osjećaj sigurnosti koji je neophodan kada se isprobavaju nove stvari i gradi "željeni život". Upoznavanje novih ljudi može pomoći u daljnjem razvoju osobnog identiteta pojedinca i samorazumijevanja, omogućujući sudionicima da se vide u novom svjetlu."

- Stručnjak u radu s mladima, Norveška

"...imali smo sastanak s tri osobe, dvije sa statusom izbjeglice, a jedna sa statusom stranog studenta... Održali smo sastanak o poteškoćama u visokom obrazovanju gdje su oni iznijeli svoje priče i prepreke na koje su nailazili, a bili su prisutni i predstavnici Ministarstva obrazovanja, sveučilišta, različitih fakulteta... dugoročna aktivnost koju radimo u smjeru osnaživanja ljudi da zagovaraju sami sebe."

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

Mladi su upitani o vrstama programa u kojima su sudjelovali i načinima na koje su imali koristi od njih:

- Razvoj komunikacijskih i međuljudskih vještina, uključujući upravljanje sukobima
- Kulturne razmjene – upoznavanje drugih iz sličnih i različitih sredina
- Mentalno zdravlje/ometanje – posjećivanje događaja i aktivnosti koje su im pomogle odvući pažnju od teških okolnosti ili ponudile psihološku podršku
- Trening kritičkog razmišljanja – pomoć u snalaženju u političkim temama i medijima
- Imati nekoga tko sluša, razumije, podržava i daje konstruktivne povratne informacije
- Prilike za aktivizam, volontiranje i vlasništvo nad projektima
- Sigurni prostori i prilike za povezivanje s drugima
- Edukativne aktivnosti: art terapija, kratki tečajevi, stem radionica
- Važnost mentora i međuvršnjačke podrške
- Osjećati se manje usamljeno, biti dio zajednice s drugima u istoj situaciji

"Sadržaj ovih aktivnosti ponekad je bio izravno vezan za osnaživanje, a ponekad, iako ne u početku, za stjecanje novih znanja, iskustava i poznanstava."

- Mlada osoba, Hrvatska

"Biti uključen u organizaciju koja podržava mlade ljude s iskustvom skrbi bio je transformativni dio mog putovanja. Ne radi se samo o pronalaženju zajednice ljudi koji razumiju kroz što sam prošao, već i o kanaliziranju svojih iskustava u nešto pozitivno."

- Mlada osoba, Norveška

"...najviše mi je pomogla moja mentorica jer je pokazala koliko vjeruje u mene...Vjerovao sam u svoje ambicije. Mentorica mi je puno pomogla u realizaciji tog projekta...uvijek mi je davala malo slobode, i nikad nije nametala svoje ideje. Znala je da imam ideju, samo je moram realizirati...jako je pohvalila tu ideju i tada sam i sama počela vjerovati da je ta ideja jako dobra...puno mi je pomogla da povećam samopouzdanje."

- Mlada osoba, Hrvatska

"...moj mentor je jedini koji me prvi put uključio u nešto što nije striktno vezano za romsku zajednicu."

- Mlada osoba, Hrvatska

TALE Osvrti:

- Odgovori sudionika pokazali su široku raznolikost pristupa radu s mladima, od projekata i aktivnosti koje organiziraju radnici s mladima do onih koje su iskusili mladi.
- Radnici s mladima također su uključili važnost aktivnosti koje se odvijaju više u pozadini, kao što su administrativne prakse, obuka i suradnja s drugim organizacijama, kao ključne za održavanje programa.

- Mnogi mladi ljudi istaknuli su dodatne prednosti društvenih aktivnosti, posebno u smislu mekih vještina kao što su samopouzdanje i komunikacija.
- Povratne informacije mladih o određenim projektima koji su im pomogli općenito su bile vrlo pozitivne. Oni koji su smatrali da su nešto dobili od programa osnaživanja usredotočili su se na aktivnosti u kojima se njihov glas čuje i u kojima su mogli biti aktivni sudionici.
- Postojala je zajednička tema povećanja uključenosti nekoliko mladih ljudi i to su spomenuli neki stručnjaci u radu s mladima. Nekoliko ih je reklo da su se prvi put uključili u projekte osnaživanja nakon što su pohađali neformalnije društvene projekte i da je to napredovalo u uključivanje u više treninga za razvoj vještina i kasnije volontiranje/zagovarački rad.

3.2. Područja za poboljšanje

Iako je bilo puno pozitivnih povratnih informacija o uspješnim projektima od mnogih sudionika, bilo je mnogo područja u kojima su radnici s mladima i mladi smatrali da im je potrebna veća podrška.

Stručnjaci u radu s mladima upitani su kakvu vrstu podrške trebaju kako bi bolje pomogli ranjivim mladima. Ključne teme:

- Stabilnija financijska potpora
- Edukacija osoblja o specifičnim iskustvima ranjivih skupina
- Potreba za sustavnom i društvenom promjenom
- Podrška mentalnom zdravlju za mlade ljude i osobe koje rade s mladima
- Bolja suradnja države i neprofitnog sektora
- Programi protiv nasilja
- Programi osnaživanja i promjena na individualnoj razini kao jedan aspekt šire slike

"...imamo dokument, Nacionalni program za mlade, 2023... (on) propisuje neke ciljeve za iduće razdoblje, ali je napisan kao da su mladi jedno tijelo... i čini se da svi mladi imaju iste potrebe. I mislim da je važno... da rad javne politike ... uključuje i prepoznaje ranjive skupine.. mladi (koji) imaju različite identitete ne samo u smislu seksualnosti nego i nekih drugih stvari, osobe s invaliditetom, mladi s razvojnim poteškoćama... Paralelno treba raditi na promjeni javnih politika da budu inkluzivnije."

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

"Mislim da često kada ljudi migriraju ovdje, dosta se stavlja naglasak na to što bi trebali raditi i zato pokušavam razbiti taj neki narativ, mislim da je prvo što treba učiniti je dotaknuti te sistemske prepreke, jer tek tada smo na tom jednom, mislim sličnim polazištima i onda tek možemo govoriti o općem osnaživanju mladih s izbjegličkom prošlošću u kontekstu osnaživanja svih mladih."

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

"Mogla bi nam zapravo dobro doći neka edukacija i bolja informiranost upravo o tome i specifičnostima rada s mladima. Vjerujem da udruge koje su specijalizirane za to imaju to znanje, a s druge strane, možda te udruge nemaju toliko znanja o radu s pripadnicima ranjivih skupina, koliko, recimo, mi imamo neka veća znanja o radu s ljudima iz različitih kulturnih područja, jezika i tako dalje."

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

Mladi su upitani postoji li neka vrsta podrške kojoj bi željeli pristupiti. Ključne teme:

- Obrazovanje koje je pružalo podršku i bilo relevantno
- Više prostora gdje bi se mogle odvijati kulturne razmjene
- Stvaranje sigurnih prostora za dijalog i redovita društvena događanja za one s različitim identitetima
- Podrška mentalnom zdravlju
- Prilike za pronalazak zajednice i aktivno građanstvo
- Mogućnosti zapošljavanja za mlade
- Podrška specifična za LGBT kao što su radionice, trans zdravstvena skrb, ljubav prema sebi, seks i veze

"Nekako sam se uspjela pomiriti s činjenicom da je za pravu promjenu svaki put potrebno krenuti ispočetka, gradeći u skladu s potrebama grupe kojoj je ta promjena potrebna."

- Mlada osoba, Hrvatska

"...Upoznavanje drugih s istim iskustvom koji su uspjeli ili su uspješne odrasle osobe. To me stvarno motiviralo da nastavim i sam sebi postanem uzor."

- Mlada osoba, Norveška

"Možda više komunikacije s mladima, da nekako odrasli prenesu svoja iskustva mladima i da različite grupe mladih dolaze i međusobno razgovaraju, jednostavno komuniciranje u neformalnom obliku da imamo neke grupe jer trenutno mislim da se većina mladih ne osjeća sigurno u zajednici, imaju neke komplekse i misle da ih nitko neće razumjeti, pa šute o nekim problemima."

- Mlada osoba, Hrvatska

TALE Osvrti:

- Neki su sudionici naglasili važnost raznolikog pristupa izazovima s kojima se suočavaju mladi ljudi koji se ne fokusira isključivo na promjenu mladih ljudi, već također uključuje rad na zagovaranju i šire društvene promjene.
- Neki su sudionici naglasili važnost raznolikog pristupa izazovima s kojima se suočavaju mladi ljudi koji se ne fokusira isključivo na promjenu mladih ljudi, već također uključuje rad na zagovaranju i šire društvene promjene.
- Financijska potpora bila je ključni aspekt mnogih odgovora sudionika koji rade s mladima.
- Navedeno je nekoliko primjera kratkoročnih projekata u kojima je financiranje prestalo, ali je postojala potreba da se nastavi u nekom obliku.
- Potreba za većom potporom za mentalno zdravlje bila je tema koja se ponavljala u intervjuima s osobama koje rade s mladima i s mladima.
- Zanimljivo je da su zahtjevi nekih mladih ljudi za određenim radionicama ili podrškom bili proživljeno iskustvo drugih unutar programa osnaživanja u kojima su sudjelovali.
 - Npr. podrška mentalnom zdravlju, mogućnosti pronalaženja zajednice, stvaranje sigurnih prostora itd. To pokazuje da određeni rad s mladima nudi podršku za koju mnogi mladi ljudi smatraju da im je potrebna, ali ta prilika nije uvijek dostupna svugdje.

3.3. Razlike i sličnosti između dvije zemlje

Nekoliko mladih ljudi u norveškom kontekstu nije moglo detaljno imenovati programe u koje su bili uključeni. To može biti zato što su programi često više društvene ili sportske aktivnosti koje sudionici možda ne vide kao relevantne kada ih se pita o osnaživanju.

4. Modeli za dijeljenje priča

Kako bi se sljedeći dio projekta informirao o tome kako predstaviti priče o osnaživanju, sudionici su zamoljeni da navedu primjere načina za dijeljenje priča. Osim toga, također smo dobili povratne informacije o etičkim problemima za one koji su uključeni u dijeljenje priča, ovisno o metodi ili kontekstu.

4.1. Metode dijeljenja priča

Ključne teme koje predlažu i mladi ljudi i radnici koji rade s mladima

- Živa knjižnica/osobna događanja
- Kampanje na društvenim mrežama
- Ankete i istraživanja, zagovarački rad
- Pravno zastupanje

"Nadahnut sam pričama o ljudima koji su prevladali značajne prepreke kako bi postigli nešto značajno. Poput onih ljudi koji dolaze iz izazovnih sredina, ali su uspjeli uspjati u svom obrazovanju ili karijeri, stvarno me motiviraju."

- Mlada osoba, Norveška

"Možda nešto što je slično mojoj priči, tako malo egoistično volim slušati te priče, ali inspiriraju te posebno jer mogu zamisliti nekoga tko je trenutno u takvoj situaciji i onda se osjećam, aha, ta osoba je izašla, znači postoji šansa da uspijem. Da ovo u čemu sam sada, kako god situacija izgledala, nije zauvijek i može biti bolje, samo ne smijem gubiti nadu, ovo nije zauvijek."

- Mlada osoba, Hrvatska

"Često radimo žive biblioteke kao neku vrstu koncepta gdje se mladi ljudi rado odazivaju jer je to tako direktan razgovor s ljudima koji su zainteresirani, ali ne znaju kako stvarno postavljati pitanja, recimo mladi, LGBT mladi nam se često javljaju i onda svatko iz pozicije svog identiteta i neke svoje priče prenosi dalje."

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

TALE Osvrti:

- Iz intervjua s mladim ljudima, mnogi su pozitivno ocijenili moć dijeljenja priča i razmišljali o osjećaju osnaženosti pričanjem vlastitih priča drugima.
- Sudionici su željeli čuti priče ljudi sličnog porijekla kao oni sami, posebno priče o prolasku kroz izazove.
- U hrvatskom kontekstu bilo je više pozitivnosti mladih sudionika o dijeljenju priča u intimnijim kontekstima, jedan na jedan, kroz mentorstvo ili događaje u živoj knjižnici.

4.2. Etička i praktična pitanja:

"Mislim da je važno stvoriti siguran prostor koji podržava i ne osuđuje. Kao mala grupa ili online u zatvorenoj prostoriji. Također mislim da je važno usredotočiti se na jake strane osobe. Anonimnost bi trebala biti opcija ako pripovjedaču bude ugodnije."

- Mlada osoba, Norveška

"Ono što mislim je da netko čeka da podijelite svoju priču samo zbog jedne potrebe i aktivnosti, pošto mi imamo tu aktivnost, mi moramo ispuniti tu aktivnost, mogli su pozvati tu osobu da podijeli svoju priču. U svojih pet godina, dok sam studirao i kad su me zvali da podijelim svoju priču, nisam vidio nikakvu prednost, osim da oni ispune svoju aktivnost."

- Mlada osoba, Hrvatska

"A što se tiče dijeljenja priča, rekla bih da je to jedan od problema ovog sektora u kojem se nalazim, da su se dugo vremena izbjeglice, mlade izbjeglice, ali ne samo mladi ljudi, koristili kao nekakvi tokeni koji negdje dođu i ispričaju neku svoju tužnu priču da bi se ljudi sažalili i to je bilo to. Tako da da, trebamo se odmaknuti od tog pristupa viktimizacije i raditi s ljudima kako bismo ih osvijestili koji je cilj ispričati svojim priče."

- Mlada osoba, Hrvatska

TALE Osvrti:

- Nekoliko sudionika naglasilo je poteškoće i opasnosti dijeljenja osobnih priča i potrebu za informiranim pristankom, stvaranjem povjerenja i osjećaja sigurnosti, medijskom obukom i podrškom.
- Nekoliko sudionika pozitivno se izjasnilo o korištenju živih knjižnica, ali i negativna iskustva koja su doživjeli. Neka iskustva povezana su s poteškoćama u poznavanju vlastitih granica u dijeljenju osobnih priča.
- Jedan je sudionik bio zabrinut zbog konteksta dijeljenja nekih priča, brinuli su se o tome kako bi priče mogle postati senzacionalizirane ili kako bi ih drugi vidjeli kao zabavu, nešto zbog čega su se osjećali posramljeno i neugodno. Stručnjaci u radu s mladima i mladi ljudi bili su zabrinuti da bi dijeljenje priča bez podrške ili cilja često moglo postati simbolično.
- Većina norveških mladih govorila je o svojoj želji da podijele svoje priče na način da pomognu drugima poput sebe. Imali su pozitivna iskustva s dijeljenjem priča i slušanjem tuđih priča.

4.3. Razlike i sličnosti između dvije zemlje

U norveškim intervjuima bilo je više fokusa na digitalne platforme, društvene medije i podcastove kao preferirani način dijeljenja priča. Za usporedbu, ispitanici iz Hrvatske imali su veći fokus na fizičke događaje, iako su neki sudionici spomenuli platforme društvenih medija. Također je bilo više fokusa na etičke probleme dijeljenja priča od strane hrvatskih sudionika, potencijalno zbog više iskustva s dijeljenjem priča i iskustava diskriminacije.

5. Zaključak

Istraživanje T.A.L.E pruža nijansirano razumijevanje toga kako se ranjivost doživljava među mladima i osobama koje rade s mladima u Norveškoj i Hrvatskoj. Ističe raznolike i isprepletene izazove s kojima se suočavaju marginalizirani mladi; uključujući diskriminaciju, financijske probleme, prepreke obrazovanju i zapošljavanju, probleme s mentalnim zdravljem i poteškoće u snalaženju u birokratskim sustavima. Istraživanje također otkriva da je ranjivost često oblikovana društvenim strukturama, a ne inherentnim osobnim osobinama, pojačavajući potrebu za sustavnom promjenom uz individualno osnaživanje.

Jedno od ključnih otkrića je uloga dijeljenja priča kao sredstvo preobrazbe percepcije ranjivosti. I mladi i stručnjaci prepoznaju da dijeljenje proživljenih iskustava može pomoći u borbi protiv stereotipa, potaknuti empatiju i promijeniti javne narative. Međutim, istraživanje također naglašava etičke probleme povezane s dijeljenjem priča, posebice rizike tokenizacije, ponovne traumatizacije i iskorištavanja. Dok se neki mladi ljudi osjećaju osnaženi dijeljenjem svojih priča, drugi izražavaju zabrinutost zbog toga što su svedeni na svoje borbe umjesto da ih se doživljava kao višedimenzionalne osobe s potencijalom.

Istraživanje također naglašava najbolje prakse u osnaživanju mladih, kao što su mentorstvo, vršnjačka podrška, obrazovni programi i sigurni prostori u kojima se mladi mogu slobodno izražavati. Iako su se ove inicijative pokazale korisnima, istraživanje utvrđuje nekoliko područja za poboljšanje. Stručnjaci u radu s mladima ističu potrebu za stabilnijim financiranjem, resursima za mentalno zdravlje i boljom suradnjom između javnog i neprofitnog sektora kako bi se stvorili održivi sustavi podrške za ranjive mlade. Osim toga, mladi ljudi izražavaju želju za više prilika za sudjelovanje u kulturnim razmjenama, aktivnostima izgradnje zajednice i programima zapošljavanja koji nude dugoročni učinak.

Uspoređujući dvije zemlje, istraživanje pronalazi i sličnosti i razlike u načinu na koji se ranjivost percipira i rješava. Norveški sudionici skloni su ranjivost promatrati kao nejasan koncept i često se osobno ne identificiraju s njom, unatoč suočavanju sa sustavnim izazovima. Nasuprot tome, hrvatski sudionici eksplicitnije priznaju diskriminaciju i strukturne prepreke, posebice u obrazovanju i zapošljavanju. Osim toga, dok su digitalne platforme i društveni mediji favorizirani za pripovijedanje priča u Norveškoj, hrvatski sudionici pokazuju veću sklonost osobnim događajima poput "živih knjižnica" i mentorskih programa.

U konačnici, istraživanje naglašava da ranjivost nije fiksno stanje, već stanje koje se može ublažiti kroz odnose podrške, inkluzivne politike i prilike za samoodređenje. Kada mladi ljudi dobiju prostor da podijele svoja iskustva pod svojim uvjetima, u okruženjima koja daju prednost dostojanstvu i slobodi djelovanja, ranjivost može prijeći u osnaživanje. Istraživanje poziva na holistički pristup koji kombinira individualnu potporu sa širim sustavnim reformama kako bi se osiguralo da svi mladi ljudi, bez obzira na njihovo podrijetlo, imaju pristup resursima i prilikama koje su im potrebne za napredak.

"Mislim da moramo razgovarati o tome i stvoriti zajednice takve da odemo negdje i podijelimo vlastita sjećanja, i lijepa i teška koja smo stvorili. Mislim da je vrlo važno da se osjećate sigurno u zajednici."

- Mlada osoba, Hrvatska

"Rekao bih da postoji promjena u ranjivosti da ljudi koji imaju svoj siguran krug ljudi, ta ranjivost se smanjuje i pretvara u osnaživanje."

- Stručnjak u radu s mladima, Hrvatska

"Razumijevanjem svrhe dijeljenja i objašnjavanja – da to može pomoći drugima, ukloniti predrasude i utjecati na one koji donose odluke – i može motivirati pojedince da doprinesu vlastitom pričom. Tada bi mogli biti voljni ispričati vlastitu priču i pokazati se kao više od nekoga tko je "marginaliziran". Fokus kada se priče i videozapisi dijele trebao bi biti da su ti mladi ljudi puno više i imaju mnogo više za doprinos od "marginalnosti". Uz pravu podršku i prilagodbe, postoji mjesto za sve – a trebamo sve."

- Stručnjak u radu s mladima, Norveška

Kako aktivno slušanje i dijeljenje priča osnažuju ranjive mlade

Da bismo razumjeli ranjivost mladih, prvo moramo razjasniti tko spada u ovu kategoriju. Hardgrove (2014) kaže da je "mladost" više društvena dob i da je prijelazno razdoblje između ovisnosti iz djetinjstva i odgovornosti odrasle dobi. Europska komisija mlade definira kao osobe od 15 do 29 godina. Mnogi govore kako je mladost najljepši dio života i kako je to vrijeme kada imate toliko snage da dosegnete vrhunac svog kognitivnog i fizičkog razvoja... Ali zašto onda govorimo o ranjivosti mladih? Jednostavno rečeno prema Hardgrove (2014), mladi su ranjivi ne samo zbog svoje dobi ili brzih razvojnih promjena koje doživljavaju, već i zato što žive u nejednakom svijetu gdje pristup mogućnostima i resursima nije jednako raspoređen. Diljem svijeta mladi se suočavaju s ograničenjima u svojim izborima zbog čimbenika kao što su ekonomska nestabilnost, tehnološki napredak, politički nemiri, sukobi i klimatske promjene.

Osim toga, mnogi mladi odrastaju u okruženjima u kojima ranjivost proizlazi iz nejednake raspodjele resursa. Urbana područja obično nude širi raspon dobara, usluga i mogućnosti u usporedbi s ruralnim regijama, pri čemu je ta razlika posebno izražena u zemljama u razvoju. Konačno, značajan aspekt ranjivosti mladih proizlazi iz društvenog tretmana.

Društveno isključene manjine često imaju ograničen pristup resursima i mogućnostima samo zbog svog identiteta ili načina na koji ih se doživljava. Krug socijalne isključenosti, nejednakosti i siromaštva ima tendenciju jačanja, dodatno produbljujući te izazove. U takvim okolnostima, sposobnost da se izrazi i bude istinski saslušan postaje moćan alat za osnaživanje. Aktivno slušanje i dijeljenje priča nudi način za ponovno uspostavljanje narativa, obradu iskustava i povezivanje s drugima na smislene načine. Kada mladi ljudi dobiju prostor u kojem se njihov glas cijeni, oni stječu samopouzdanje, samosvijest i osjećaj pripadnosti.

Aktivno slušanje je komunikacijska vještina koja zahtijeva potpuni angažman s govornikom, pokazivanje istinskog interesa i razumijevanja, aktivnu pažnju, empatiju i svijest o neverbalnim znakovima. Aktivnim slušanjem njegujemo siguran i podržavajući prostor koji potiče smislenu i učinkovitu komunikaciju (EveryDay Speech, 2024.). Dobrobiti aktivnog slušanja su brojne i dalekosežne. Aktivno slušanje igra ključnu ulogu u socijalno-emocionalnom razvoju promičući empatiju i poboljšavajući komunikacijske vještine.

Biti saslušan je ključno za mlade koji se često osjećaju ignorirano ili neshvaćeno jer potvrđuje njihova iskustva, emocije i perspektive, pomažući im da razviju osjećaj vlastite vrijednosti. Iskrenim slušanjem drugih stvaramo osjećaj povjerenja, zbog čega se ljudi osjećaju cijenjenima i poštovanima. Uz to, aktivno slušanje jača komunikacijske vještine poboljšavajući našu sposobnost razumijevanja poruka, postavljanja razjašnjavajućih pitanja i učinkovitog odgovaranja što poboljšava samoizražavanje, ali također pomaže u konstruktivnijem rješavanju sukoba. Nadalje, aktivno slušanje produbljuje empatiju dopuštajući nam da vidimo situacije iz perspektive druge osobe, jačajući odnose i doprinoseći inkluzivnijem i suosjećajnijem društvu (Everyday Speech, 2024.).

S druge strane, priče su se dugo koristile kao način da se ljudi potaknu na razmišljanje o stajalištima izvan svojih, kao i da izrazimo svoja iskustva drugima, tako da je to način na koji se ljudi mogu povezati jedni s drugima (Hughes et al., 2022.). U *Minds Made for Stories*, Newkirk (2014.) raspravlja o tome kako su ljudi prirodno privučeni dijeljenjem priča, što ga čini logičnim medijem za uspostavljanje veza. Sole i Wilson (2002) rekli su da je dijeljenje priča moćan način predstavljanja i prenošenja složenih, višedimenzionalnih ideja, dok dobro izgovorene priče mogu prenijeti i informacije i emocije. Način na koji pričamo svoje priče jednako je važan kao i same priče (Newkirk, 2014.). Dijeljenje priča kao alat ima mnogo različitih psiholoških i društvenih prednosti.

Na primjer, u organizacijama se dijeljenje priča koristi za dijeljenje normi i vrijednosti i razvijanje predanosti. Također može generirati emocionalnu vezu u obliku svog narativnog prijenosa, jer to potiče pojedinca da se vrati u prošlost u vrijeme kada se priča dogodila. Ovaj prijenos događa se kada se pripovjedač izgubi i zaokupi pričom, što im uvelike koristi jer se mogu vratiti sebi i razmisliti o svom životu (Lindsey-Warren et al., 2021.). Kada se raspravlja o važnosti dijeljenja priča za mlade, okupljanje i dijeljenje osobnih priča s vršnjacima potiče dublje razumijevanje različitih perspektiva. Gargiulo (2005) je izjavio: „Najbrži put između vas i druge osobe je priča“ (str. 21). Sudjelovanje s pojedincima različitog vjerskog, etničkog ili nacionalnog podrijetla proširuje nečiji svjetonazor i potiče empatiju (Brailas, 2021.). Kada učenici stvaraju osobne veze s onima koji imaju drugačija životna iskustva, razvijaju znatiželju i istinski interes za ljude, kulture i situacije s kojima se inače ne bi susreli (Glesne & Pugach, 2018.).

Osim poticanja empatije i znatiželje, dijeljenje priča služi kao moćan alat za učenje, iscjeljivanje i osnaživanje, što podržavaju razni znanstvenici. Snaga osobnog pripovijedanja leži u njegovoj univerzalnosti, konceptu koji naglašavaju znanstvenici poput Smitha i Watsona (2010.). Dozivanjem mentalnih slika, riječi i emocija, dijeljenje priča postaje uključiva metoda koja ima odjeka kod različitih učenika.

Osim svoje obrazovne vrijednosti, dijeljenje priča također ima terapijski potencijal, kao što je primijetio Resilient Educator (n.d.), pomažući mladima da prorade i izliječe traumatična iskustva. Osim toga, može poboljšati motivaciju, angažman i razumijevanje, što ga čini vrijednim alatom za učenje (Lucarevschi, 2016; Atta-Alla, 2012; Wajnryb, 2003). Još važnije, dijeljenje priča osnažuje mlade da se pozabave pitanjima koja su važna za njih i njihove zajednice, omogućujući im da razviju svoj glas i zagovaraju sebe i druge. Kritički utemeljeno dijeljenje priča razmatra ulogu strukturne moći i utjecaj privilegija i potlačenosti na proživljena iskustva ljudi i angažira mlade ljude da koriste svoje glasove za podizanje javne svijesti i poticanje informirane društvene akcije (Aldana et al., 2016.).

Danas je dijeljenje priča evoluiralo izvan interakcije licem u lice. Digitalno pripovijedanje proširuje te prednosti uključivanjem multimedijских elemenata, čineći priče još privlačnijim i pristupačnijim mladima. Digitalno dijeljenje priča povećava vidljivost alternativnog znanja i čini ga pristupačnijim i praktičnijim za različitu publiku. Ovaj pristup, osobito kada se koristi u obrazovnim okruženjima, omogućuje mladim ljudima ne samo razmišljanje o vlastitim životima, već i upoznavanje s iskustvima svojih vršnjaka. Usredotočujući se na stvaranje pozitivnih rješenja i zajedničkih narativa, digitalno dijeljenje priča nudi mladima inovativan način da aktivno sudjeluju u oblikovanju svoje budućnosti (De Vecchi et al., 2016.).

Ovaj multimedijски pristup omogućuje mladima da komuniciraju svoje priče na dinamičniji i pouzdaniji način, pomažući im da izraze složene emocije i ideje koje bi bilo teško prenijeti samo riječima. Štoviše, digitalno dijeljenje priča pruža platformu za marginalizirane ili ranjive mlade da podijele svoje perspektive, potičući na taj način inkluzivnije okruženje u kojem se čuju i cijene različiti glasovi.

Zaključno, dijeljenje priča u kombinaciji sa snagom aktivnog slušanja stvara transformativno okruženje koje osnažuje mlade, osobito one koji su ranjivi, da izraze svoja iskustva i steknu osjećaj slobode djelovanja. Kao što Brailas (2021) naglašava: "Dijeljenjem priča i osnaživanjem narativa, možemo uspostaviti demokratsku kulturu u učionici; transformativnu praksu zajednice koja promiče razvoj autonomnih ljudskih bića." Aktivno slušanje, kada je integrirano u ovu praksu, omogućuje mladima da se osjećaju saslušanim i potvrđenim, stvarajući siguran prostor za razmišljanje o svojim životima i učenje iz međusobnih iskustava. Na taj način, i dijeljenje priča i aktivno slušanje služe kao moćni alati za oblikovanje inkluzivnijih, empatičnijih i otpornijih zajednica koje prepoznaju ranjivosti mladih.

TALE kurikulum

U sljedećim odlomcima ove publikacije pronaći ćete rasporede za dvodnevne i poludnevne (4-satne) TALE treninge. Svaka sesija uključuje vlastite materijale za pripremu, stoga koristite one koji odgovaraju verziji koju izvodite.

Odvojite vrijeme za čitanje teorijske pozadine o svakoj temi kako biste ojačali svoju facilitaciju. Osigurajte da je okruženje sigurno i podržavajuće, s redovitim pauzama kako bi se sudionicima pomoglo u obradi potencijalno osjetljivog sadržaja. Obratite pozornost na njihovu dobrobit i jasno im dajte do znanja da mogu odustati od svake aktivnosti koja im je neugodna.

TALE training

min		
30	TALE Projekt	
90	Međusobno upoznavanje	
90	Uvod u aktivno slušanje	Dan 1
90	Uvod u interkulturalnost i osnaživanje mladih	
90	Uvod u prikupljanje priča	Dan 2
90	Osobne priče kao alat zagovaranja (primjeri iz prakse)	
90	Osobne priče kao alat zagovaranja (planiranje intervencija)	
30	Evaluacija	

Kratki TALE trening

min	
30	TALE Projekt
90	Uvod u aktivno slušanje
90	Uvod u prikupljanje priča
30	Evaluacija

TALE Projekt

Trajanje

30 min

Materijali

Projektor i prijenosno računalo

Ciljevi

Upoznavanje sudionika s projektom TALE i njegovom metodologijom.
Motivirajte sudionike da istraže i koriste platformu TALE.

Aktivnosti

Uvod i dobrodošlica (5 min):

Predstavljanje voditelja treninga, predstavljanje organizacije i riječi dobrodošlice.

Projekt TALE (5 min):

Uvod u projekt Tale, ciljevi i aktivnosti projekta

Platforma TALE (20 min)

Prezentacija platforme (5 min):

Predstavljanje online platforme TALE, njezine funkcionalnosti i sadržaja

Istraživanje platforme (10 min):

Sudionici dobivaju QR kod za pristup platformi putem svojih osobnih telefona i dobivaju individualni zadatak za analizu platforme, prema sljedećim pitanjima:

- Koje tematske kategorije priča postoje na platformi?
- Kako su raspoređeni i kako tumačite taj slijed?
- Kako ilustracije vizualno prenose emocije i poruke priča?
- Zašto su priče smještene unutar ilustrirane zajednice i kako to utječe na percepciju sadržaja?
- Potiče li vas platforma poput ove da dijelite vlastite priče?

Grupna rasprava (5 min): Voditelj vodi grupnu raspravu, prolazi kroz pitanja i zapisuje odgovore.

Međusobno upoznavanje

Trajanje

90 min

Materijali

Flip chart ploča i markeri; Samoljepljive ceduljice; Projektor i prijenosno računalo; PPT; obrazovne kartice

Ciljevi

Stvaranje sigurnog prostora i uspostavljanje pozitivne grupne dinamike kao temelja za rad na dijeljenju priča i osobnim narativima.

Aktivnosti

Uvod sudionika (10 min):

Sudionici se predstavljaju svojim imenom, iskustvom i motivacijom za sudjelovanje u edukaciji.

Kreativni uvod i postavljanje očekivanja (50 min):

Dixit predstavljanje sudionika (20 minuta):

Sudionici biraju Dixit karticu koja im odgovara i koriste je kao kreativan način da se predstave. Ova aktivnost potiče kreativnost i povezanost među sudionicima, istovremeno postavljajući pozitivan ton za sesiju. Nakon što se svi predstave, voditelj može sažeti razne priče i teme koje su proizašle iz kartica, ističući zajedničke interese ili jedinstvene perspektive.

Očekivanja i strahovi (15 min): Voditelj svima daje nekoliko samoljepljivih ceduljica i traži od njih da zapišu svoja očekivanja od ovog treninga, kao i potencijalne strahove koje imaju. Voditelj grupira samoljepljive ceduljice i pregledava ih sa sudionicima. On govori o očekivanjima i raspravlja u kojoj mjeri i kako se ona mogu ispuniti tijekom obuke.

Stvaranje sigurnog prostora (15 min): U ovoj fazi voditelj se bavi istaknutim strahovima i potencijalnim rizicima te sa sudionicima vodi proces uspostavljanja grupnih pravila koja bi mogla stvoriti siguran prostor u kojem će moći razgovarati o vlastitom identitetu i dijeliti osobne priče. Pravila mogu biti: Štitimo privatnost govornika, Ne preporučavamo osobne priče izvan grupe, Ne podcjenjujemo niti omalovažavamo tuđa iskustva itd.

Aktivnosti

Vremenska Crta Života u Tri Priče (30 min):

Voditelj traži od svakog sudionika da razmisli o svom životu kao vremenskoj crti i odabere tri ključne priče iz djetinjstva ili nedavnih događaja koji definiraju tko su oni. Nakon razmišljanja, trebali bi podijeliti svoje priče s grupom, ističući glavne događaje i njihov značaj.

Voditelj završava grupnom raspravom o snazi osobnih priča i kako odabrani događaji ispričani kroz osobne priče komuniciraju naš identitet, karakteristike i osobnosti na autentičan i prirodan način.

Uvod u interkulturalnost i osnaživanje mladih

Trajanje

90 min

Materijali

Flipchart ploča i markeri; Bilježnice i olovke; Projektor i prijenosno računalo za prezentacije

Ciljevi

Razumijevanje koncepta mladih s različitim identitetima.
Analizirati interkulturalnost u vlastitoj zajednici.
Razmišljanje o tome kako promicati jednakost u zajednici.

Aktivnosti

Uvod u Interkulturalnost (30 min):

Voditelj daje pregled pojma interkulturalizma, objašnjavajući po čemu se on razlikuje od multikulturalizma. Voditelj raspravlja o tome zašto interkulturalizam promiče dijalog, interakciju i međusobno razumijevanje među kulturama, potičući kohezivnije društvo

i izgradnju društvenog kapitala te ističe primjere uspješnih interkulturalnih praksi u lokalnom i globalnom kontekstu. Voditelj objašnjava kako interkulturalizam potiče ne samo suživot različitih kultura (multikulturalizam), već i aktivno uključivanje i suradnju među njima.

Aktivnosti

Na kraju, voditelj otvara temu suvremenog interkulturalizma, koji uključuje ne samo pasivno priznavanje i poštivanje ljudskih prava, već i suradnju među identitetima koji tvore interkulturalnu zajednicu.

Rasprava (10 min): Pozovite sudionike da podijele svoja razmišljanja o interkulturalnim interakcijama koje su iskusili ili promatrali u svojim zajednicama. Potaknite dijalog o tome kako interkulturalizam može poboljšati odnose i smanjiti nesporazume u različitim sredinama.

Različitosti u Našoj Zajednici (60 min)

Moguća pitanja za raspravu:

Koje vrste raznolikosti primjećujemo u našoj zajednici?

Smatramo li da su ove perspektive zastupljene u svakodnevnom životu zajednice?

Možete li se sjetiti primjera u kojem je zajednica prihvatila različitost svojih članova?

Koje prepreke još postoje?

Mapiranje Različitosti u Našoj Zajednici (20 min):

Sudionici su podijeljeni u 3-4 grupe i izrađuju "mapu raznolikosti zajednice". Dobivaju velike listove papira i flomastere te crtaju "kartu" svoje zajednice, s obzirom na kulturne, etničke i društvene skupine.

Ključno je potaknuti ih da razmišljaju izvan očitih kategorija (npr. jezik, religija) i uključe manje vidljive aspekte različitosti (npr. socioekonomski status, subkulture itd.). Ključno pitanje koje sudionici trebaju pokazati kroz svoju kartu je gdje je ta raznolikost vidljiva u njihovoj lokalnoj zajednici?

Dijenjenje rezultata (20 min): Nakon završetka, grupe posjećuju jedna drugu i daju povratne informacije. Jedna osoba ostaje kao predstavnik grupe dok ostali posjećuju druge grupe i razmjenjuju dojmove. Svaka interakcija traje 3-5 minuta, ovisno o broju grupa.

Refleksija (20 min): Grupna rasprava na temelju sljedećih pitanja:

Zastupljenost: Jesu li neke grupe izostavljene s karte? Zašto?

Uključivanje: Sudjeluju li sve skupine aktivno u životu zajednice ili su neke isključene? Koji čimbenici pridonose tome?

Odgovornost: Koja je naša osobna odgovornost u promicanju inkluzije i međukulturalnog razumijevanja?

Radnja: Kako možemo pridonijeti stvaranju inkluzivnije zajednice?

Vizija: Kako bi izgledala idealna, potpuno inkluzivna zajednica i koja je uloga građana u njenom ostvarenju?

Uvod u Aktivno Slušanje

Trajanje

90 min

Materijali

PPT i prijenosno računalo; olovke i papir

Ciljevi

Razumijevanje uloge aktivnog slušanja u izgradnji odnosa.
Razmislite o vlastitim obrascima sudjelovanja u razgovorima.
Provođenje aktivnog slušanja u svakodnevnim situacijama.

Aktivnosti

Razmjena Priča u Parovima (20 min):

Sudionici će raditi u parovima. Jedna će osoba podijeliti svoju priču, dok će druga preuzeti ulogu aktivnog slušatelja — postavljati pitanja, poticati dublju razmjenu iskustava i izražavati misli. Nakon 5–6 minuta zamijenit će uloge kako bi oba sudionika imala priliku doživjeti obje perspektive.

Moguće teme (odaberite najprikladnije):

- **Nezaboravno životno iskustvo**

Podijelite značajan trenutak u svom životu koji vas je nečemu naučio ili promijenio vašu perspektivu.

- **Najveći izazov na poslu ili studiju**

Razgovarajte o tome što vam je najteže u trenutnom poslu ili studiju i kako se nosite s tim izazovom.

- **Hobiji i strasti**

Podijelite nešto o svom hobi ili strasti: zašto vas ispunjava, kako ste počeli i kako utječe na vaš život.

- **Ciljevi za budućnost**

Razgovarajte o svojim osobnim ili profesionalnim ciljevima: što želite postići u sljedećih nekoliko godina i kako to planirate postići.

- **Izazov koji ste nedavno svladali**

Podijelite priču o nedavnom izazovu s kojim ste se suočili, kako ste ga prevladali i što ste naučili iz tog iskustva

- **Tehnologija i ja**

Razgovarajte o tome kako današnja tehnologija pozitivno ili negativno utječe na vaš život i odnose.

Cilj ove aktivnosti nije samo razmjena priča već i razvijanje vještina aktivnog slušanja i produbljivanje međusobnog razumijevanja.

Aktivnosti

Osvrt nakon prvog kruga (10 min):

Nakon prvog kruga, voditelj će voditi sudionike kroz razmišljanje o njihovom iskustvu. Sljedeća pitanja mogu pomoći u procesu razmišljanja:

- Kako ste se osjećali tijekom razgovora?
- Koliko ste bili svjesni govornika ili slušatelja?
- Je li bilo trenutaka kada ste osjećali da vas nitko ne sluša? Ako da, zašto?
- Što mislite kako se razgovor mogao poboljšati s boljim slušanjem?

Teorija Aktivnog Slušanja (25 min):

Uvod u koncept aktivnog slušanja, fokusiranje na ključne elemente: usredotočenost, verbalne i neverbalne znakove te davanje povratne informacije govorniku. U ovoj sesiji sudionici će dobiti jasne smjernice kako aktivno slušati. Neke od točaka koje treba riješiti (ovo nije potpuni popis):

- **Usmjerena pozornost:** Ne samo slušanje riječi, već i praćenje neverbalne komunikacije.
- **Izbjegavanje prekidanja:** Dopustite govorniku da završi svoju misao prije postavljanja pitanja ili davanja povratnih informacija.
- **Postavljanje otvorenih pitanja:** Umjesto pitanja na koja se može odgovoriti s "da" ili "ne", koristite pitanja koja potiču dublju raspravu.

• Parafraziranje i razmišljanje:

Ponavljanje onoga što je govornik rekao vlastitim riječima kako biste pokazali pozornost i osigurali razumijevanje.

Drugi krug radionice aktivnog slušanja (20 min):

Sudionici će ponovno raditi u parovima, ali ovoga puta uz jasne upute o tome kako primijeniti aktivno slušanje. Sudionici će koristiti nove teme s gornjeg popisa ili druge teme koje je pripremio voditelj.

Osvrt nakon drugog kruga (15 min):

Nakon drugog kruga, sudionici će ponovno razmisliti. Ova pitanja mogu pomoći u analizi promjena:

- Kako se promijenila komunikacija u drugom krugu?
- Jeste li primijetili razliku u tome kako vas se sluša? Ako da, koja je razlika?
- Jeste li primijetili poboljšanja u vještinama slušanja? Kako su se promijenili neverbalni znakovi?
- Kako je struktura aktivnog slušanja utjecala na tijek razgovora?

Uvod u Prikupljanje Priča

Trajanje

90 min

Materijali

Flipchart i markeri; Predlošci zbirke priča ili vodiči za pitanja; Bilježnice i olovke

Ciljevi

Naučite metode prikupljanja priča poštujući privatnost, anonimnost i emocionalnu sigurnost.

Shvatite kako stvoriti sigurno i poticajno okruženje za dijeljenje priča. Vježbajte tehnike prikupljanja priča kroz igranje uloga i vježbe među sudionicima.

Aktivnosti

Aktivnost "Da Sam Ja Priča" (20 min):

Svaki sudionik ukratko ispriča svoju omiljenu priču (iz knjige, filma ili kazališta) i objasni zašto mu je ona važna ili ga predstavlja. Cilj je potaknuti sudionike da razmišljaju o značenju priča i omogućiti im da vježbaju dijeljenje u okruženju koje ih podržava.

Prezentacija: Zbirka Etičkih Priča (25 min):

Voditelj predstavlja ključna načela etičkog prikupljanja priča, uključujući:

Pristanak: uvijek tražite dopuštenje prije prikupljanja i dijeljenja priča.

Anonimnost i privatnost: Navedite opcije za anonimnost i objasnite kako će se priče koristiti.

Izbjegavanje ponovnog proživljavanja

traume: Vodite računa o osjetljivim temama i ponudite podršku ako je potrebna.

Aktivno slušanje: Stvorite prostor u kojem se pripovjedači osjećaju saslušani i cijenjeni.

Vježba: Poticanje Dijeljenja Priča (25 min):

Sudionici rade u parovima. Jedan preuzima ulogu pripovjedača, a drugi je sakupljač priča. Voditelj daje popis otvorenih pitanja za vođenje razgovora, kao što su:

"Možete li podijeliti sjećanje koje je oblikovalo vaše vrijednosti ili uvjerenja?"

"Možete li opisati trenutak kada ste se osjećali kao da ne pripadate?"

"Koje vas je iskustvo ojačalo?"

Nakon 10 minuta sudionici mijenjaju uloge.

Aktivnosti

Pisanje Priča (15 min):

Nakon što su oba sudionika imala priliku podijeliti svoje iskustvo, zapisuju priču koju su čuli i zatim je vraćaju pripovjedaču na autorizaciju. Pripovjedač ima priliku intervenirati u pisanoj verziji i dati povratnu informaciju o tome koliko je zadovoljan napisanom pričom.

Povezivanje priča s platformom TALE (5 min):

Voditelj poziva one koji žele odobriti dijeljenje svoje priče na platformi TALE da to naznače potpisivanjem papira. Voditelj zatim skuplja potpisane listove s pričama.

Osobne Priče Kao Alati Zagovaranja (Praktični Primjeri)

Trajanje

90 min

Materijali

Projektor i prijenosno računalo; Flipchart i markeri; Primjeri kampanja koje koriste priče

Ciljevi

Istražite kako se priče mogu koristiti za zagovaranje, podizanje svijesti i kampanje. Otkrijte i analizirajte praktične pristupe korištenju priča za utjecaj na zajednice.

Aktivnosti

Uvod u Zagovaranje (25 min):

Zagovaranje je proces utjecanja na odluke u društvu – bilo putem politika, zakona ili javnog mnijenja. U ovoj prezentaciji proći ćemo kroz osnovne koncepte, metode i strategije zagovaranja. Definirat ćemo što je zagovaranje, kako prepoznati problem, formulirati jasne poruke i koristiti alate poput medija i lobiranja. Također ćemo razmisliti o ključnim koracima u stvaranju strategije zagovaranja i izazovima s kojima se zagovaratelji suočavaju. Cilj je pokazati kako svatko može zagovarati promjene i iskoristiti taj proces za poboljšanje zajednice i društva.

Praktični primjeri (25 min):

Prezentacija koja okuplja najmanje 8 primjera kako su osobne priče korištene u procesima zagovaranja ili donošenja odluka. Fokus će biti na osobnim pričama ranjivih skupina, odnosno identiteta koji se suočavaju s ranjivošću i marginalizacijom.

Analiza priče (40 min):

Sudionici, podijeljeni u grupe, dobivaju dva procesa zagovaranja (od 8 predstavljenih) za istraživanje putem mobilnih uređaja. Nakon što se upoznaju s pričom, analizirat će je prema sljedećim kriterijima:

- Jasnoća i emocionalni učinak – Koliko je jasno prenesen poziv na akciju i kakav odjek ima kod građana?
- Povezanost s ciljem zagovaranja – Je li cilj jasno priopćen? Je li to razumljivo građanima?
- Vidljivost strukturalnih prepreka – U kojoj mjeri priča naglašava strukturalne nepravde ili društvene prepreke?
- Položaj osobe čija je priča korištena – Prikazuje li priča osobu kao aktivnog sudionika promjene ili je fokus samo na viktimizaciji?
- Prilagodljivost za različite publike – Može li se priča koristiti u različitim kontekstima (npr. mediji, politika, obrazovanje)?
- Potpora dokazima i kontekstom – Jesu li ključne tvrdnje kampanje potkrijepljene podacima, istraživanjem ili kontekstualnim informacijama?
- Poziv na akciju – Ima li priča jasan zaključak koji upućuje na potrebne korake ili rješenja?

Prezentacija grupnog rada (15 min):

Zadnjih 15 minuta radionice bit će posvećeno prezentaciji rada grupe.

Osobne Priče Kao Alati Za Zagovaranje (Planiranje Kampanje)

Trajanje

90 min

Materijali

Flip chart ploča i markeri

Ciljevi

Osmislite i strukturirajte kampanju na temelju osobnih priča kako biste zagovarali promjene u zajednici.

Analizirajte i prilagodite osobne priče ciljanoj publici i odaberite najučinkovitije komunikacijske kanale.

Definirajte pokazatelje uspjeha i strategije za praćenje učinka kampanje.

Aktivnosti

Ideje za utjecaj na zajednicu (20 min):

Sudionici razmišljaju o načinima korištenja platforme TALE i prikupljenih osobnih priča u svojim zajednicama. Primjeri mogućih upotreba uključuju: organiziranje događaja za dijeljenje priča, stvaranje sadržaja za društvene medije, suradnju s lokalnim organizacijama za pojačavanje glasova i mnoge druge modele, uključujući prethodno prikazane primjere najbolje prakse. Voditelj zapisuje ideje na flipchart listove. Kako bi se izbjeglo ponavljanje, sudionici su podijeljeni u grupe na temelju ideja koje im se najviše sviđaju.

Razvoj kampanje (50 min):

Sudionici u svojim grupama biraju jednu ideju iz sesije *brainstorminga* i razvijaju plan kampanje koristeći TALE osobne priče. Voditelj kruži između grupa, pružajući podršku u pisanju plana.

Plan bi trebao uključivati:

Cilj: Jasna definicija promjene koju žele postići.

Publika: Tko su ključni ljudi na koje žele utjecati?

Story: Koje će priče koristiti za maksimalan učinak?

Kanali i format: Koji su mediji najprikladniji (video, podcast, društveni mediji, događaji, infografike)?

Poziv na akciju: Što žele da publika učini nakon što čuje priču?

Aktivnosti

Nakon što odgovore na sva pitanja, sudionici izrađuju prvi poster (na flipchart papiru) za svoju kampanju. Plakat bi trebao sadržavati glavne poruke i služiti kao najava za građane. Detaljni plan prezentira se usmeno uz objašnjenje kako se segmenti plana odražavaju na plakatu.

Prezentacija i Evaluacija (20 min):

Grupe predstavljaju svoje planove kampanje. Povratne informacije daju voditelj i drugi sudionici, s fokusom na:

- Praktičnost i izvedivost plana.
- Usklađenost priča s ciljem kampanje.
- Učinkovitost poziva na akciju.

Na kraju se održava kratko razmišljanje o tome kako sudionici mogu primijeniti ono što su naučili u svojim zajednicama.

Evaluacija

Trajanje

30 min

Materijali

Flip chart ploča i markeri
Samoljepljive ceduljice

Ciljevi

Osvrnite se na iskustvo obuke i ključne zaključke.
Postavite namjeru primijeniti naučene vještine.

Aktivnosti

Aktivnost refleksije (10 min)

Sudionici pišu na post-it ceduljicama:

Zadrži (Što će prešutjeti od sesije?)

Promjeni (Što bi promijenili ili poboljšali?)

Baci (Što će odbaciti ili više neće koristiti?)

Završni krug (10 minuta):

Sudionici se okupljaju u krug i dijele:

Jedna riječ ili fraza koja opisuje njihovo iskustvo.

Jedna stvar koju su inspirirani učiniti u budućnosti.

Voditelj zahvaljuje sudionicima, potiče ih da ostanu povezani i daje informacije o sljedećim koracima ili dodatnim resursima.

Službena evaluacija (10 min):

Sudionici ispunjavaju pripremljene evaluacijske obrasce.

Stvaranje Inkluzivne Zajednice

Savjeti za dugoročni rad na stvaranju inkluzivne zajednice, primjenom TALE metodologije.

Praktične tehnike za aktivno, inkluzivno slušanje

1. **Obratite svoju punu pozornost:** ostanite usredotočeni na govornika. Nakon što završe, parafrazirajte ili sažmite kako biste pokazali da ste razumjeli.
2. **Koristite podržavajuće neverbalne znakove:** Održavajte odgovarajući kontakt očima, kimajte glavom i zadržite otvoren govor tijela kako biste pokazali da ste angažirani.
3. **Postavljajte otvorena pitanja:** Potaknite dublje dijeljenje pozivanjem govornika da obrazlaže svojim riječima.
4. **Prihvatite tišinu:** pauze daju ljudima prostor za razmišljanje i osjećaj. Ne morate svaku prazninu ispuniti riječima.

Prikupljanje osobnih priča s poštovanjem

1. **Uvijek tražite privolu:** Zatražite jasno dopuštenje prije prikupljanja ili dijeljenja nečije priče.
2. **Pozorno slušajte:** usredotočite se na osobu i njezino iskustvo – nastojte se istinski povezati.
3. **Vodite se empatijom:** pristupite svakoj priči s pažnjom i otvorenošću kako biste izgradili povjerenje i inkluzivnost.
4. **Budite svjesni traume:** Budite svjesni osjetljivih tema i osigurajte prostor ili podršku kada je to potrebno.

Uporaba prikupljenih priča za promicanje inkluzije

1. **Potaknite sigurno i otvoreno okruženje,** prostor u kojem se pojedinci osjećaju ugodno.
2. **Odredite cilj svoje priče:** Što želim da publika nauči, pomisli ili učini nakon što čuje priču?
3. **Razmislite koju emociju želite prenijeti publici:** Kako želim da se publika osjeća?
4. **Usredotočite se na utjecaj umjesto na uglađenost:** Priča ne mora biti savršena da bi bila moćna. Koristite ju za otvaranje dijaloga, a ne za impresioniranje.

